

Tiotandvård – förslag om förstärkt högkostnadsskydd för personer 67år och äldre

Hallå där Martin Färnsten

statstjänsteman och utredare på Socialdepartementet. Du ligger bakom den uppmärksammade tandvårdsutredningen som presenterades i slutet av oktober. Vad föreslår ni gällande tandvård för äldre personer?

Vi föreslår ett förstärkt högkostnadsskydd för personer 67 år eller äldre som har behov av tandvårdsbehandling.

Vi föreslår ett förstärkt högkostnadsskydd för personer 67 år eller äldre som har behov av tandvårdsbehandling.

I förslaget får man en väldigt kraftig subvention och betalar bara 10 % av referenspriset, vi kallar det "Tiotandvård". Undersökningar och förebyggande åtgärder ingår inte, utan endast sjukdomsbehandlande åtgärder. Det innebär i praktiken att vanliga åtgärder, exempelvis att laga en tand, dra ut en tand eller behandla parodontit (tandlossningssjukdom), som idag ofta kostar över tusen kronor då istället kostar någon eller några hundralappar. Detta kommer att innebära en väldigt stor förändring för den här målgruppen. Tio-

Foto Mats Bäckelin, Socialdepartementet

tandvården gäller inte protetik, som broar och implantat, på de bakersta större kindtänderna.

Det finns många intressen i en tandvårdsreform och man kan inte få in allt. Vilka avvägningar har ni fått göra?

En avvägning vi har fått göra är att inte inkludera undersökningar och förebyggande besök, och det finns flera skäl till det. Det främsta skälet är att det står så tydligt i vår uppdragsbeskrivning att reformen ska riktas mot äldre med sämst munhälsa. Därför måste man ha ett konstaterat behov av tandvård för att få del av subventionen.

Sen finns det också andra skäl till de begränsningar vi har gjort. Reformen kommer att innebära att

Tiotandvården prisregleras istället för som det är nu – fri prissättning. Det innebär ett stort ingrepp i marknaden att prisreglera och det är ju inget egenvärde i det. Tvärtom så har vi resonerat så att vi ska prisreglera så lite som möjligt, alltså bara det som är nödvändigt. När det gäller undersökningar, som är "insteget till tandvården", så fungerar marknaden bättre där när det gäller pris-konkurrens, än vad marknaden gör när det gäller exempelvis omfattande protetik.

Förslaget innehåller också ett "kommuntillägg, så att tandvårds-kliniken får 10% eller 20% mer betalt för att behandla patienter som bor i glesbygd. Detta i syfte att försöka öka tillgängligheten på tandvård i landsbygd.

Vad har ni fått för reaktioner på förslaget?

Utredningen har fått ett stort genomslag. Tidningarnas Telegrambyrå (TT) var på pressträffen och skrev en text om detta som sedan publicerades i över 50 landsortstidningar runt om i landet. Från politikens sida har man satt stenen i rullning - folk runt om i landet uppfattar nu att år 2026 blir det billigt att gå till tandvården.

Nuvarande regering har gjort tydliga utfästelser och man vill att detta ska träda i kraft före riksdagsvalet 2026.

Nuvarande regering har gjort tydliga utfästelser och man vill att detta ska träda i kraft före riksdagsvalet 2026.

Jag uppfattar att Folk tandvården är ganska positiva, de ser att många som idag avstår av ekonomiska skäl nu kommer att besöka tandvården. Samtidigt som man på vissa håll i landet är oroliga för att inte hinna med alla patienter då man har brist på tandvårdspersonal. Från privatvårdvården är man kritisk och bedömer att pristaket på Tiotandvård kommer att innebära stora problem, eftersom man menar att referenspriserna inte ger kostnadstäckning. Risken att många avstår att gå under "mellanåret" 2025 har också lyfts av tandvården.

Detta är inte din första tandvårdsutredning, 2018 arbetade du med en utredning om jämlik tandhälsa, då under S-regering (läs mer här). En spännande utredning som handlade om att utjämna skillnader i tandhälsa hos befolkningen. Vad hände med den utredningen?

Det är många som har frågat om det där och man kan ju spekulera i vad som hände. Man ska komma ihåg att den kom mitt under pandemin när Socialdepartementet var hårt ansträngt. Kanske fanns det inte kraft, varken politiskt eller resursmässigt, att ta sig an stora reformer som inte var kopplade till pandemin.

Ett av förslagen från förra utredningen som regeringen gick vidare med och som går igenom nu vid årsskiftet, är sänkt åldersgräns för fri tandvård. Det innebär att från och med 1 jan 2025 kommer ungdomar ha gratis tandvård till och med det år man fyller 19, och inte längre till det år man fyller 23. Ibland ställs ungdomar och äldre mot varandra i debatten, men ekonomiskt handlar det om helt olika summor. Att sänka åldersgränsen för fri tandvård sparar kanske några hundra miljoner netto, medan reformen med Tiotandvård beräknas kosta runt 3,5 miljard. Däremot frigör sänkningen personalresurser i Folk tandvården som kan nyttjas för äldres behov.

Kan du berätta lite om utredningsprocessen?

Utredningar görs på uppdrag av regeringen med tydliga direktiv om vad regeringen vill ha. Sedan tar vi utredare fram ett förslag på hur det skulle kunna genomföras med hänsyn till de förutsättningar som finns. Nu kommer utredningen att remissbehandlas, alltså skickas ut till ett stort antal mottagare, såsom myndigheter, organisationer, kommuner, regioner och pensionärsföreningar. Personligen tycker jag att det är bra ju fler som får möjlighet att tycka till. Efter remissbehandlingen påbörjar Regeringskansliet arbetet

med en proposition till riksdagen som den sedan ska fatta beslut om.

Vad är eran önskan att denna utredning ska leda till?

Jag tror och hoppas att de äldre personer som idag avstår från att söka tandvård trots att man har behov, kommer att få en möjlighet att få sina behov tillgodosedda till en väldigt låg kostnad. Det skulle bli en jättestor skillnad för den här målgruppen. Det känns som någonting angeläget och bra.

Här kan du läsa utredningen i sin helhet

[Tiotandvård - ett förstärkt högkostnadsskydd för tandvård, SOU 2024:70](https://www.regeringen.se/contentassets/68e0a42c-500f4109b97c7a93e186ba7f/sou-2024_70.pdf)

https://www.regeringen.se/contentassets/68e0a42c-500f4109b97c7a93e186ba7f/sou-2024_70.pdf

På sidorna 21-38 finns en sammanfattning av utredningen, varav sida 22-23 beskriver utredningens förslag i korthet.

Kontakt

Isabelle Johansson,
Centrum för äldre tandvård
E-post:
isabelle.johansson@vgregion.se

Vidarebefordra gärna brevet

Som mottagare av nyhetsbrevet får du gärna vidarebefordra det till andra personer som du tror kan ha nytta och glädje av informationen.

Önskemål

Kontakta oss om du har frågor eller synpunkter kring innehållet eller om du har förslag på ämnen som du vill att vi ska skriva om.